

skulle være med til at betage det det sidste Præg af frivillig Ydelse og gøre det til en Stattepligt.

Jeg skal endnu sige et Par Ord om disse Bestræbelser for at forandre Ordet Offer, som betyder Gave, til Stattepligt. Jeg har naturligvis hverken haft Lejlighed eller Tid til at foretage de Underfølgelser, som det ærede Medlem for 11te Kreds fremkom med, men jeg skal kun pege paa en Ting. Uagtet man idelig og idelig har betonet Folkets Pligt til at ofre, var det uafgjort, hvor stort Offeret skulde være. Der staar i Christian den 5tes Danske Lov, at Sognepræsterne maa ikke trygle. Men samtidig staar der i en af de Artikler, som netop ere nævnte i Motiverne til Lovforslaget, at de kirkelige Autoriteter dog skulde vaage over, at Præster og Skolelærere faa deres Offer; det vil altsaa sige: man overlader til de højerestillede at trygle, og disse Trykcriser komme netop let til at antage Formen af en Befaling. Om Offerets Størrelse tales der ikke; det er uafgjort. Man mener altsaa, at det er en Pligt at ofre og give Gaver, men det bestemmes ikke, hvor store disse Gaver skulde være. Det samme gør sig gældende i 1814, da man tager Degneindtægterne, de Indtægter, Degnene have haft, og lader dem udgøre en Del af Skolelærernes Lønninger. Den Gang blev der sagt: det er en Pligt at give, men det blev alligevel ikke sagt, hvor meget der skulde gives; der blev bare gjort et løst Skøn, et løst Overflag; saa meget har Offeret udgjort hidtil, og saa meget vil det formodentlig udgøre, og det skal afdrages i den øvrige, anordningsmæssige Løn, som Kommunerne fremtidig skulle udrede. I den uheldige Forordning af 1847 angaaende Skolevæsenet, der gik i Retning af at omdanne Offeret fra en frivillig Gave til en Pligt, er der ligeledes ikke afgjort noget om, hvor stort Offeret skal være; der siges kun, at der skal ofres, at det er en Pligt at ofre efter Stilling, efter Evne, og saa søjes der til; og efter Egnens Skik og Brug. Disse Ord „efter Egnens Skik og Brug“ indeholde et Billighedsmoment; det kan ikke skjules. Siger man saa til de offerberettigede: hvorfor komme I med de Tiggerbreve? — det er et Udtryk for det samme, som jeg før nævnedes om Præsteposen — og de saa være; det er

vor lovlige Ret; det er en Del af Lønnen for vort Arbejde, og en Arbejder er sin Løn værd, saa sige Folk: ja det kan gerne være, at det er en Pligt, men der er dog ikke noget bestemt om, hvor meget vi skulde give. Der staar, at vi skulde give efter Stilling og Evne, men der staar tillige, at der skal gives efter Egnens Skik og Brug, og deri ligger der et Billighedsmoment. Det skulde derfor undre mig, om den danske Rigsdag, der i disse Dage eller i dette Aar har arbejdet paa at hæve en gammel Lønningsbestemmelse, som oprindeligt var indført ved Tvang, og som i Fortiden blev kaldt et Trællemærke, nu skulde møde frem med et nyt Paalæg og gøre, hvad vore Forsædere den Gang sagde var at paalægge en evig Stat paa vore Børn. For det var især det, der oprørte den Gang, ikke saa meget det — dersom man kan tro den gamle Historie — at de skulde betale, som det, at det skulde være en evig Byrde, og derfor betragtede de det som et Trællemærke. Jeg mener i det hele taget, at dersom der er noget, som er i Slægt med Kristendommens Aand, og som man skal vaage over, saa er det netop det, at man ikke lægger Baand paa Folks Billighed til at give, hvor de finde, at der er noget, der er en Gave værd, og at et saadant Forhold derfor bør staa uberørt.

Jeg har dog ikke i Sinde at ville stemme mod Forslagets Omgang til 2den Behandling eller mod dets videre Fremme af den Grund, at det kunde tænkes, at Forslagets Mangler kunde blive fjernede. Jeg vil f. Eks. ikke modsætte mig dette Lovforslags Fremme, dersom man i Stedet for at lægge Skatten paa Kommunerne vil lægge den paa Statskassen, altsaa vil ophæve Offerpligten paa Folket. Vil man ikke det, ønsker jeg ikke, at der kommer en Lov ud af dette Forslag. Saa vil jeg meget hellere ønske, at den højtærede Kultusminister snarest mulig vilde gøre, hvad han forleden Dag talte om, at han havde i Sinde, nemlig at udarbejde et Lovforslag om Lønninger til Gejstligheden og tillige — hvad Lærerne ofte have forlangt og forlangt paa Skolemødet i Sommer — et Lovforslag om Lønninger til Skolelærere for deres Arbejde som Lærere og Kirkeangere, saaledes at de kunne vide, hvilke Indtægter de ville faa. Saa behøvede de ikke længere at regne med